

STORTINGET

Innst. 448 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:266 S (2020–2021)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om at Norge skal bli en global ledestjerne i klimaomstilling

setting og skape nye jobber samtidig som oljevirk-somheten fases ut.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen skjerpe Norges klimamål for å redusere utslippene av klimagasser fra norsk territorium med 80 prosent innen 2030 sammenlig-net med 1990-nivå, og legge fram en forpliktende plan gjeldende fra 1. januar 2022 for å redusere ut-slippene av klimagasser i tråd med dette.
2. Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag som skjerper klimaloven ved å inkludere krav om nasjo-nale klimabudsjetter og tilhørende handlingspla-ner, og gjøre dette som del av statsbudsjettet fra 2022. Forslaget skal også utvide klimaloven slik at kommunene og fylkeskommunene skal styre etter klimaplaner og klimabudsjetter minst i tråd med Parisavtalen.
3. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gradvis, forutsigbar og planmessig utfasing av petrole-umsvirk-somheten innen 2035.
4. Stortinget ber regjeringen etablere en oljekommi-sjon der myndigheter, arbeidstakerorganisasjoner, forsknings- og kunnskapsmiljøer og næringsliv samarbeider om en plan for å opprettholde syssel-

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeider-partiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth Eide, Ruth Grung, Else-May Norderhus og Runar Sjøstad, fra Høyre, Liv Kari Eske-land, Stefan Heggelund, Aase Simonsen og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspar-tiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kris-telig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, viser til Dokument 8:266 S (2020–2021) om at Norge skal bli en global ledestjerne i klimaomstilling.

Komiteen mener at å løse klimakrisa er vår tids største utfordring, og må løses med at alle land tar sitt ansvar.

Representantforslaget fremmer en intensjon om at Norge skal være foregangsland i klimaarbeidet. Det er en intensjon ko m i t e e n deler, og ko m i t e e n viser til at Stortinget i april 2021 behandlet Meld. St. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030. Ved behandlingen av denne ble det fremmet nærmere 500 forslag i Stortinget, og ko m i t e e n viser til sin merknader og forslag i Innst. 325 S (2020–2021).

Representantforslaget fra Miljøpartiet De Grønne handler også om oppjusterte klimamål i klimaloven. Komiteen viser da til at Stortinget våren 2021 behandler Prop. 182 L (2020–2021) Endringer i klimaloven. Komiteen vil derfor bruke denne saken til diskutere og fremme forslag om hva som skal være Norges klimamål for 2030 og 2050.

Komiteen viser ellers til brev av 30. april 2021 fra statsråd Sveinung Rotevatn. Brevet er lagt ved innstillingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkepartideler intensjonen om at Norge skal være et foregangsland i klimaarbeid, og mener at vi også langt på vei er det med det fokus vi har på grønn omstilling og forskning og utvikling.

Disse medlemmer viser til regjeringens klare og tydelige mål om å stanse utslippene, men ikke stanse utviklingen av velferdssamfunnet vårt. Det er ikke aktuelt for regjeringen å aktivt fase ut petroleumsvirksomheten i Norge.

Disse medlemmer viser til de forpliktelser Norge har gjennom Parisavtalen, en avtale som er en solid ramme for den globale klimainnsatsen, med kollektivt mål om at både Norge og resten av verden holder global temperaturøkning under 2 grader og tilstreber 1,5 grader. Norge har et mål nedfelt i klimaloven om å bli et lavutslippssamfunn i 2050. Norge meldte i 2020, som det tredje land i verden, inn sitt skjerpede klimamål om å kutte utslippene fra minst 50 pst. til 55 pst. i 2030.

Disse medlemmer viser også til behandlingen av Meld. St. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030 i vår. Klimaplanen er et historisk taktskifte i norsk klimapolitikk. For første gang la en regjering fram en troverdig, helhetlig plan for å få ned utslippene i alle sektorer, en plan som med Stortingets tilslutning i stor grad gjennomføres med de tiltak regjeringen har lagt frem for å nå sine klimamål.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er glad for at USA endelig er tilbake i Parisavtalen. Men dette medlem vil påpeke at de utslippsforpliktelser den amerikanske presidenten har sagt at landet er villige til å ta på seg, er altfor svake sett i lys av det historiske ansvaret USA har for klimakrisen og de store utslippene landet i dag forårsaker. Dette medlem finner det merkelig at enkelte hyller at verdens nest største forurensere setter seg for svake klimamål. Dette medlem viser til at Bidens mål er å kutte utslippene med 50 pst. sammenlignet med 2005. USAs utslipp var i 2005 7,4 milliarder tonn CO₂-ekvivalenter. Et kutt på 50 pst. betyr en reduksjon på 3,7 milliarder tonn. USA kommer da ned på 3,7 milliarder tonn. Dette medlem viser til at USAs utslipp i 1990 var på 6,4 milliarder tonn. Kuttet på 3,7 milliarder tonn fra 2005 inne-

bærer at de kutter med 2,7 milliarder tonn sammenlignet med 1990. Det er et kutt på 42 pst. Den norske regjeringens mål er til sammenligning 50–55 pst. EUs mål er 55 pst. sammenlignet med 1990. USAs mål er altså svakere enn både EUs mål og den norske regjeringens mål.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti mener det er merkelig å hylle et mål som er svakere enn den norske regjeringens mål, og samtidig kritisere den norske regjeringens mål.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener både USAs og den norske regjeringens mål er for svake.

Dette medlem viser også til amerikansk miljøbevegelse som har kritisert Bidens klimaplan og som mener Biden bør kutte utslippene med 70 pst.

I en rapport skriver Friends of the Earth USA:

«A total U.S. fair share contribution to global mitigation equivalent to a reduction of at least 195% of U.S. greenhouse gas emissions below 2005 levels by 2030 (i.e., 14 gigatonnes annually by 2030). This commitment must include a reduction of at least 70% domestically by 2030 compared to 2005 levels, as well as the equivalent of a further 125% reduction to be undertaken by financial and other forms of international support to developing countries.»

(Kilde: http://foe.org/wp-content/uploads/2021/04/USA_Fair_Shares_NDC.pdf)

Dette medlem mener det mest positive med USAs plan er å stanse oljeleting på føderal grunn. Dette medlem mener den norske regjeringen må utnytte dette og ta initiativ til en avtale mellom oljeproduiserende land om å kutte i produksjonen av fossil energi.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at klimakrisen er akutt og alvorlig, at rike land opp gjennom historien har sluppet ut langt mer klimagasser enn fattige, og at rike land derfor bør påta seg vesentlig større kuttforpliktelser enn de har gjort hittil. FNs generalsekretær António Guterres sa i en skarp og fortvilet tale 2. desember 2020:

«Humanity is waging war on nature. This is suicidal.»

Han beskrev den desperate situasjonen verden befinner seg i, og tryglet verdens land om effektiv og omgående handling for å stoppe klima- og naturkrisen. Han understreket også at verden går mot en oppvarming på 3–5 grader i løpet av dette århundret uten kraftfulle tiltak.

Disse medlemmer har merket seg at Norge søker å framstå som et foregangsland i miljø- og klimaarbeidet samtidig som de færreste politiske partier ønsker å legge restriksjoner på olje- og gassvirksomheten.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at regjeringer både på høyre- og venstresiden i mange tiår har forsøkt å holde olje- og klimapolitikken adskilt, og argumentert for at det er forenlig å fortsette å pumpe opp mest mulig olje og gass fra sokkelen samtidig som man har en offensiv klimapolitikk. Denne umulige spagaten blir lagt merke til internasjonalt. Den 17. februar i år beskyldte CNNs Ivana Kottasová Norge for å være klimahyklere.

Dette medlem mener Norge, i tråd med landets klimaansvar, må skjerpe klimamålene og gjennomføre en planmessig, kontrollert og gradvis omstilling bort fra petroleumsvirksomhet innen 2035. Utfasingen skal skje parallelt med at man ivaretar sysselsetting, bidrar til omskolering av oljearbeidere og skaper innovasjon og nye arbeidsplasser, i samråd med myndigheter, organisasjoner, arbeidstakere, forsknings- og kunnskapsmiljøer og industri.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener Norge, som en globalt stor oljeprodusent og med et stort omstillingspotensial i form av tilgang på naturressurser og kapital, åpen og fleksibel økonomi, sterk velferdsstat, demokratisk styresett og en høyt utdannet og produktiv befolkning, bør sette mer ambisiøse klimamål enn man har gjort så langt.

Disse medlemmer viser til at Norges gjeldende klimamål forutsetter store negative utslipp, for eksempel ved å forsterke naturlige prosesser som øker opptaket av karbon i hav, skog, jord og mineraler, og ved teknologiske løsninger som CCS. Mest sentralt står skogplanting og bioenergi med karbonfangst og -lagring. I klartekst betyr det at alt man slipper ut mer enn det som er utenfor karbonbudsjettet til 1,5- eller 2-gradersmålet, må hentes ut igjen av atmosfæren.

En slik tilnærming er, slik disse medlemmer ser det, problematisk av flere grunner. Det er for det første svært usikkert om det er mulig å gjennomføre så store negative utslipp som trengs. Videre advarer FNs klimapanel om at karbonfangst i den nødvendige skalaen med stor sannsynlighet vil skape dyptgripende utfordringer for blant annet menneskelige bosettinger, matproduksjon, karbonlagring, biologisk mangfold og andre økosystemtjenester. I tillegg til at det er vesentlig mindre risikofyllt, er det også langt billigere å forhindre utslipp i første omgang, enn å senere måtte bruke det som i dag er svært energikrevende og dyr teknologi for å suge utslippene ut av atmosfæren igjen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at som følge av manglende kutt de siste årene, må Norge øke sine ambisjoner. Norges klimamål bør være å kutte utslippene med 70 pst. innen

2030 i forhold til 1990-nivå. Dette medlem mener det må legges fram en plan for å nå dette målet snarest.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen skjerpe Norges klimamål til et utslippskutt på 70 pst. sammenlignet med utslippene i 1990 og komme tilbake til Stortinget med en plan for å nå dette målet, snarest.»

I lys av det, og på grunn av manglende kutt de siste årene, mener komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne at det er nødvendig å oppjustere det norske klimamålet. Dette medlem mener Norges klimamål bør være å redusere utslippene av klimagasser fra norsk territorium med 80 pst. innen 2030 og 95 pst. innen 2035 i forhold til 1990-nivå, og at det skal legges fram en forpliktende plan gjeldende fra 1. januar 2022 for å redusere utslippene av klimagasser i tråd med dette.

For å gjøre målet forpliktende skal også klimaloven skjerpes ved å inkludere krav om nasjonale klimabudsjetter og tilhørende handlingsplaner, og gjøre dette som en del av statsbudsjettet fra 2022. Klimaloven skal i tillegg utvides slik at kommunene og fylkeskommunene blir forpliktet til å styre etter klimaplaner og klimabudsjetter minst i tråd med Parisavtalen.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen skjerpe Norges klimamål for å redusere utslippene av klimagasser fra norsk territorium med 80 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå, og legge fram en forpliktende plan gjeldende fra 1. januar 2022 for å redusere utslippene av klimagasser i tråd med dette.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag som skjerper klimaloven ved å inkludere krav om nasjonale klimabudsjetter og tilhørende handlingsplaner, og gjøre dette som del av statsbudsjettet fra 2022. Forslaget skal også utvide klimaloven slik at kommunene og fylkeskommunene skal styre etter klimaplaner og klimabudsjetter minst i tråd med Parisavtalen.»

Disse medlemmer understreker at verden allerede har funnet mer olje og gass enn det som er mulig å produsere innenfor karbonbudsjettet for 1,5 graders oppvarming. Skal man nå klimamålene, må derfor noen land gå foran og avstå fra å utvinne kjente petroleumsreserver. Norge har et enormt historisk klimaansvar som eksportør av olje og gass gjennom mange år. Eksportinntektene gjør dessuten Norge til den store ol-

jeprodusenten med best økonomiske forutsetninger til å fase ut produksjonen.

Disse medlemmer har merket seg at flere politiske partier argumenterer for at eventuell redusert norsk oljeproduksjon i sin helhet vil erstattes av økt produksjon i andre land. Dette er neppe riktig. Forskere ved Statistisk sentralbyrå har vist at redusert norsk oljevirkosomhet trolig vil føre til reduksjon i globale klimagassutslipp (Fæhn et al., 2017). Studien tar hensyn til at en betydelig del – kanskje så mye som to tredeler – av den reduserte produksjonen på norsk sokkel vil erstattes av produksjon andre steder. Konklusjonen er likevel at nettoeffekten vil være klart positiv for klimaet.

Et karbonbudsjett for 1,5 graders global oppvarming tilsier at man har under 15 år på seg til å kutte CO₂-utslippene ned mot null. Disse medlemmer vil derfor fase ut olje- og gassvirkosomheten i løpet av 14 år – altså innen 2035.

Disse medlemmer understreker at utfasing av olje- og gassvirkosomheten er i Norges egeninteresse. Jo bedre verden lykkes i sin klimapolitikk, jo lavere blir etterspørselen etter norsk olje og gass. Blant annet vil Storbritannias mål om 70 pst. klimakutt få dramatiske konsekvenser for norsk gasseksport.

Disse medlemmer har merket seg at SSB-rapporten «Konsekvenser av redusert petroleumsvirkosomhet» (2020) konkluderer med at de langsiktige økonomiske konsekvensene av en aktiv utfasing av olje- og gassvirkosomheten mest sannsynlig vil være beskjedne, og at utfasingen kan kombineres med fortsatt høy sysselsetting og aktivitet i Norge.

Disse medlemmer mener Norge bør satse på omfattende programmer for omskolering og kompetanseoverføring av sysselsatte i olje- og gassnæringen, og at Norge bør føre en aktiv næringspolitikk som utvikler industri innenfor eksempelvis havvind, batteriteknologi, hydrogen, maritim sektor, bionæringer, karbonfangst og -lagring, energieffektivisering og kraftsystemer.

Disse medlemmer mener det er uheldig at Norge per i dag har et lavere ambisjonsnivå og en langt mindre konkretisert eksportstrategi enn nabolandene, både generelt og innen fornybar energi spesielt. For eksempel Danmark og Storbritannia har svært konkrete og ambisiøse målsettinger for grønn eksportrettet vekst.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener Norge trenger en tilsvarende langsiktig og målrettet politikk for vekst i grønne eksportnæringer, med overordnet mål om å øke eksporten fra andre sektorer enn petroleum med 50 pst. innen 2030, samtidig som miljøavtrykket fra produksjonen reduseres til et minimum. Dette medlem vil som en del av dette øke Norges fornybarmål for energiforbruk til 90 pst. innen 2030 og sette mål om at Norge innen 2030 skal ha solstrøm med samlet effekt på 5 GW og minst

30 GW samlet effekt vindkraft til havs på norsk sokkel. Dette medlem mener at dette må legges til grunn for Stortingets behandling av den varslede energiressursmeldingen våren 2021. Sammen med omfattende ressurs- og energieffektivisering vil dette også bidra til å skape levedyktige grønne arbeidsplasser.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne understreker at utfasingen av olje- og gassvirkosomheten må skje på en måte som sikrer stabilitet og økonomisk trygghet for alle de som jobber i olje- og gassnæringen, og for regioner og lokalsamfunn der olje er viktig i dag. Målet er å omstille flest mulig av dagens petroleumsarbeidsplasser til trygge, grønne arbeidsplasser som leverer bærekraftige produkter og tjenester. For å gjennomføre dette foreslår disse medlemmer å sette ned en bredt sammensatt oljekommisjon, etter modell fra den tyske kullkommisjonen.

Disse medlemmer mener at en norsk oljekommisjon må bestå av myndigheter, arbeidstakerorganisasjoner og næringsliv som samarbeider om en plan for å opprettholde sysselsetting og skape nye jobber samtidig som oljevirkosomheten fases ut. Kommisjonen skal utrede og foreslå arbeidslivs-, kompetanse- og næringspolitikk som:

- omstiller flest mulig av dagens petroleumsarbeidsplasser til trygge, grønne arbeidsplasser som leverer bærekraftige produkter og tjenester.
- stimulerer til teknologi- og kompetanseoverføring fra olje- og gassindustrien til andre næringer.
- gir aktiv støtte til etterutdanning og omskolering av oljearbeidere og der det er behov for de som jobber innenfor andre næringer knyttet opp mot oljesektoren.
- gir støttepakker for omstilling og næringsutvikling til regioner og næringer som berøres av utfasingen av oljesektoren.
- endrer petroleumspolitikken i tråd med plan om utfasing som stimulerer olje- og gasselskapene til omstilling.
- reduserer statens deltagelse på norsk sokkel, slik at statens eksponering mot nye olje- og gassinvesteringer og feltavviklingskostnader minimeres.
- endrer nærings-, skatte- og avgiftspolitikken for norsk sokkel slik at det blir mindre attraktivt å eie og investere i norsk olje- og gassproduksjon og statens eksponering i olje og gass minimeres, samtidig som det gjøres gunstigere og mindre risikofylt å investere i bærekraftig energi- og næringsutvikling på norsk sokkel.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gradvis, forutsigbar og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten innen 2035.»

«Stortinget ber regjeringen etablere en oljekommisjon der myndigheter, arbeidstakerorganisasjoner, forsknings- og kunnskapsmiljøer og næringsliv samarbeider om en plan for å opprettholde sysselsetting og skape nye jobber samtidig som oljevirkosomheten fases ut.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne har merket seg USAs taktskifte i klimapolitikken etter at Joe Biden tiltrådte som president. Landet har igjen meldt seg inn i Parisavtalen og satt et konkret mål for utslippskutt. Biden har varslet en krisepakke på 20 000 mrd. kroner for å gjenoppbygge USAs økonomi etter koronapandemien, hvorav halvparten skal gå til klima- og miljøtiltak.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at USAs president har også varslet at han ønsker et oljemoratorium i Arktis. Store deler av Arktis er sårbare naturområder, som disse medlemmer mener må vernes mot de inngrepene olje- og gassleting og -utvinning medfører. Om man skal nå målene i Parisavtalen, er det ikke rom for så mye mer olje og gass enn det verden allerede har tatt opp av jorda.

Disse medlemmer mener det er pinlig at Norge prioriterer kortsiktig økonomisk gevinst fra oljevirkosomhet i de sårbare naturområdene i Arktis over naturhensyn og klima, og støtter Bidens initiativ. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen arbeide gjennom Arktisk råd for et internasjonalt oljemoratorium i Arktis.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag som skjerper klimaloven ved å inkludere krav om nasjonale klimabudsjetter og tilhørende handlingsplaner, og gjøre dette som del av statsbudsjettet fra 2022. Forslaget skal også utvide klimaloven slik at kommunene og fylkeskommunene skal styre etter klimaplaner og klimabudsjetter minst i tråd med Parisavtalen.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gradvis, forutsigbar og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten innen 2035.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen etablere en oljekommisjon der myndigheter, arbeidstakerorganisasjoner, forsknings- og kunnskapsmiljøer og næringsliv samarbeider om en plan for å opprettholde sysselsetting og skape nye jobber samtidig som oljevirkosomheten fases ut.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen arbeide gjennom Arktisk råd for et internasjonalt oljemoratorium i Arktis.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen skjerpe Norges klimamål til et utslippskutt på 70 pst. sammenlignet med utslippene i 1990 og komme tilbake til Stortinget med en plan for å nå dette målet, snarest.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen skjerpe Norges klimamål for å redusere utslippene av klimagasser fra norsk territorium med 80 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå, og legge fram en forpliktende plan gjeldende fra 1. januar 2022 for å redusere utslippene av klimagasser i tråd med dette.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:266 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes om at Norge skal bli en global ledestjerne i klimaomstilling – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 18. mai 2021

Ketil Kjenseth

leder

Åsmund Aukrust

ordfører

**DET KONGELEGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi og miljøkomiteen Stortinget
Stortinget
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref
21/1250-

Dato
30. april 2021

Representantforslag 266 S (2020-2021), om at Norge skal bli en global ledestjerne i klimaomstilling

Eg viser til Representantforslag 266 S (2020-2021) frå stortingsrepresentant Per Espen Stoknes, og Energi- og miljøkomiteen si oppmoding om mi vurdering av representantforslaget. Her kjem mine vurderingar på dei fire forslaga i representantforslaget:

- 1. Stortinget ber regjeringen skjerpe Norges klimamål for å redusere utslippene av klimagasser fra norsk territorium med 80 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå, og legge fram en forpliktende plan gjeldende fra 1. januar 2022 for å redusere utslippene av klimagasser i tråd med dette.*

Svar:

I februar 2020 skjerpa regjeringa det norske utsleppsmålet for 2030 frå 40 prosent til minst 50 prosent og opp til 55 prosent. Dette er Noreg sitt bidrag under Parisavtalen. Stortinget ga sitt samtykke til Parisavtalen i 2016. I Parisavtalen ligg det ei rettsleg forpliktning om å melde inn nye klimamål kvart femte år. Noreg sitt forsterka klimamål blei omtalt i revidert nasjonalbudsjett i 2019 og 2020, og Stortinget hadde der høve til å kome med merknader viss dei ønskte eit anna mål.

I januar 2021 la regjeringa fram ein truverdig plan for å oppfylle dette målet, i Meld. St. 13 (2020-2021) Klimaplan for 2021-2030. Mellom anna legg vi planen opp til å redusere norske ikkje-kvotepliktige utslepp med 45 prosent i perioden 2021-2030. Regjeringa ønsker å samarbeide med EU om å nå målet. Det inneber mellom anna at dei store norske verksemdene innan industri, petroleum og innanriks luftfart deltek i EUs kvotehandelssystem, der kvotemengda og dermed mengda utslepp skal reduserast gradvis. Om ikkje reglane for

kvotehandelssystemet blir endra, vil utsleppa frå eit samla kvotehandelssystem gå mot null rundt 2050. Difor har regjeringa valt ikkje å ha eit nasjonalt mål for dei kvotepliktige utsleppa. Samstundes gir regjeringa incentiv til at også kvotepliktige verksemdar i Noreg i enno større grad vel null- og lågutsleppsløysingar, gjennom investeringar i teknologiutvikling gjennom mellom anna Enova og at vi legg opp til gradvis auke i karbonpris opp til 2000 kroner (kvotepris + CO₂-avgift) i 2030, for petroleumsverksemda.

Gjennom debatten i Stortinget av klimaplanen for 2021-2030 opplevde eg at det var brei semje om klimamålet for 2030 og dei viktigaste grepa i klimaplanen, sjølv om fleire av dei store partia òg gav tydeleg uttrykk for at det kjem til å bli krevjande. Klimakur 2030 utgreidde korleis vi kan redusere norske ikkje-kvotepliktige utslepp med 50 prosent. Kva som skal til for å kutte alle norske utslepp med 80 prosent har ikkje blitt utgreidd.

- 2. Stortinget ber regjeringa legge fram et forslag som skjerper klimaloven ved å inkludere krav om nasjonale klimabudsjetter og tilhørende handlingsplaner, og gjøre dette som del av statsbudsjettet fra 2022. Forslaget skal også utvide klimaloven slik at kommunene og fylkeskommunene skal styre etter klimaplaner og klimabudsjetter minst i tråd med Parisavtalen.*

Svar:

Klimaloven er ei overordna lov, som lovfestar Noregs klimamål, samstundes som han gir fleksibilitet for ulike politiske løysningar, vegval og verkemiddel. Gjennom klimaavtalen med EU får Noreg eit juridisk bindande utsleppsbudsjett for ikkje-kvotepliktige utslepp. Klimaloven forpliktar regjeringa til å gi ei årleg status på dette utsleppsbudsjettet. Korleis Noreg sitt utsleppsbudsjett skal oppfyllast fylgjer av regjeringas klimaplan.

Klimaloven, slik den er no, forpliktar berre regjering og Stortinget. Kommunane har ei viktig rolle i omstillinga av Noreg til eit lågutsleppssamfunn, men det er ikkje formålstenleg å utvida klimaloven til å òg omfatte krav til kommunane. Klimaloven omfattar alle utslepp frå norsk territorium (med unntak av internasjonal skipsfart og luftfart).

Kommunane er ikkje ansvarlege for alle klimagassutslepp innanfor kommunegrensa. Klimaloven omfattar med andre ord utslepp som kommunen ikkje er ansvarleg for, eller har myndigheit til å regulere. Det vil gjere det komplisert om ei lov som omfattar alle Noregs utslepp skal gi konkrete krav til kommunar som berre har myndigheit til å regulera nokre av desse utsleppa. Det vil krevja ei heilt ny innretning på Noregs klimalov.

Det betyr likevel ikkje at kommunane ikkje skal bidra til å at vi når dei lovfesta klimamåla. Det er allereie på plass ei rekke verkemiddel som legg til rette for at kommunane skal redusera utslepp. Det skjer mykje bra arbeid i kommunane kring klimaplanar og klimabudsjett. Miljødirektoratet har mellom anna laga kommunefordelt klimagasstatistikk, nye utrekningsverktøy, administrert støtteordninga Klimasats, betre rettleiinga på Miljøkommune.no og laga ei rekke ulike webinarar, om klimaarbeidet i kommunane. Det er òg lagt til rette for aktivitet i lokale og regionale nettverk og møteplassar.

Arbeidet med klimabudsjetter er òg godt i gang i kommune-Norge, og mange kommunar har laga slike budsjett, mellom anna Oslo, Trondheim, Bergen, Hamar, Nesodden, Kristiansand, Akershus fylkeskommune og Nordland fylkeskommune. Det finst ulike metodikkar for klimabudsjettering, og metodikken er òg i rask utvikling. Oslo kommune har saman med Hamar og Trondheim utvikla ein rettleier i klimabudsjettering. Prosjektet er støtta av klimasats.

3. Stortinget ber regjeringa gjennomføre en gradvis, forutsigbar og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten innen 2035.

Svar:

Det er ikkje regjeringas politikk aktivt å fase ut petroleumsvirksomheita i Noreg. I 2050 skal Noreg vere eit lågutsleppssamfunn. Det inneber ei omstilling av samfunnet, slik at vi har låge utslepp i alle sektorar. Petroleumsvirksomheita i Noreg står overfor streng verkemiddelbruk. Sektoren er underlagt både høg CO₂-avgift og kvoteplikt som vil bidra til at også denne sektoren vil omstille seg. På sikt vil den globale etterspurnaden etter olje og gass bli påverka av at dei enkelte landa gjennomfører klimatiltak. Dette krev ei omstilling frå fossil til fornybar energibruk og –produksjon. Felt på norsk sokkel dekkjer i dag 2-3 prosent av verdas bruk av olje og gass.

Uvisse rundt utviklinga i produksjon og forbruk mot 2030 og 2050 er stor. Det same er tilfelle for prisane for olje og gass. Norsk produksjon er forventast å falle gradvis frå siste del av 2020-tallet, etter kvart som ressursane på sokkelen blir tømt.

Omstillinga gir oss nye moglegheiter. Vi bruker kompetanse frå olje- og gassnæringa til nye område, som havvind, CO₂-handtering og grøn skipsfart.

Ingen andre olje- og gassprodusentar gjer like mykje for å redusere etterspurnaden etter eige produkt. Elbilpolitikken har ført til at halvparten av alle nye bilar er elbilar. Den første heilelektriske ferga i verda kom i ein norsk fjord i 2015.

Norsk sokkel har verdas strengaste klimaregime. Det har aldri vore tillatt å brenne overskuddsgass over fakkell. Sektoren er underlagt både høg CO₂-avgift og kvoteplikt. Denne verkemiddelbruken er viktige grunnar til at norsk olje og gass blir produsert effektivt og med låge utslepp. Politikken fungerer. Gjennomsnittlege utslepp per produsert eining på norsk sokkel er i gjennomsnitt om lag halvparten av det globale snittet.

Vi er ikkje i mål, utsleppa skal vidare ned. Olje- og gassnæringa har sjølv satt eit mål om å kutte utsleppa med 40 prosent innan 2030, og nær null i 2050. Stortinget har bedt regjeringa vurdere moglegheita for 50 prosent reduksjon i utslepp på norsk sokkel innan 2030 med dagens verkemiddelbruk.

Vi vil auke CO2-avgifta på utslepp frå olje og gass og sjå auken i samanheng med kvoteprisen, slik at den totale karbonprisen blir 2000 kroner i 2030. Det gjer det meir lønnsamt å kutte utslepp også på sokkelen.

Det klart viktigaste tiltaket for å få ytterlegare reduksjonar i utsleppa frå norsk sokkel er meir bruk av kraft frå land.

Oljenæringa sitt på verdsleiande kompetanse og har stor innovasjonskraft. Ho er ein viktig base for verdiskaping også på andre område. Vi bruker kompetanse frå olje- og gassnæringa på område som medisin, romfart, havvind, CO₂ -handtering og grøn skipsfart.

- 4. Stortinget ber regjeringen etablere en oljekommisjon der myndigheter, arbeidstakerorganisasjoner, forsknings- og kunnskapsmiljøer og næringsliv samarbeider om en plan for å opprettholde sysselsetting og skape nye jobber samtidig som oljevirkosomheten fases ut.*

Svar:

Som det går fram av svaret på førre spørsmål er det ikkje regjeringas politikk å aktivt fase ut oljeverksemda i Noreg. Eg ser difor ikkje behov for ein slik kommisjon. Regjeringa har varsla at ho vil legge fram ei heilskapleg utgreiing om lågutsleppsutvikling som vil ta føre seg den omstillinga Noreg må gjennom for å bli eit lågutsleppssamfunn.

Med helsing

Sveinung Rotevatn

